

Előfizetési árak:

A kiadóhivatalban átvéve:

Egész évre . . . 8 frt — kr.
Negyedévre . . . 2 „ — „

Helyben házhoz hordva:

Egész évre . . . 10 frt — kr.
Negyedévre . . . 2 frt 50 kr.

Vidékre postán szállítva:

Egész évre . . . 12 frt — kr.
Negyedévre . . . 3 „ — „

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Megjelenik minden nap a hétfőn és ünnep utáni napok kivételével

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Apáca u. 3. sz.

A szerkesztőség kéziratok visszaadására vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 4 kr.

NAGYVÁRAD, július 22.

Szalavszky megy.

»Katholikus embernek Nyitrát és Szalavszkyt feledni nem szabad« — mondotta egy kiváló katolikus czelebritás. És igaz van. Amíg Magyarországon egy katolikus élni fog, a ki a keresztény haza jogait szereti, becsüli és védelmezi, az Nyitrát és Szalavszkyt nem fogja elfelejteni soha.

Mert a keresztény akció Nyitrán kapta meg a vérkeresztiséget és a ki által megkapta, az Szalavszky volt, a kiből megtestesült ama szolnok-dobokai szellem a maga egészében, jogtörésével, igazságtalanságaival és erőszakoskodásaival egyetemben.

Hosszu idő telt el azóta és a kereszténység hiába várt az elégtételre. A szabadelvűség félt megadni ezt az elégtételt, mert nem akart ultramontánosság színeiben feltűnni s mert a liberalizmus alapelve, hogy az ellenzéknek sohasem szabad igazat adni.

Ámde a politikában nincs bocsánat, nincs feledés. A jogfosztást és igazságtalanságot a politikai életben megbocsátani annyi volna, mint lemondani az igazságnak, a jognak örök elveiről.

Bűnhődnie kell annak, a ki polgártársainak jogai iránt éppen akkor nem tanusít tiszteletet, mikor hivatalbeli kötelessége azoknak sértetlen megóvása és védelme.

Az a kicsiny, de elszánt és lelkesültni tudó néppárt nem tette le a fegyvert mindaddig, míg a kereszténység meg nem kapta a maga elégtételét. Bánffy megbuk-

tatásában s az alkotmány megvédésében kivette a maga részét becsületesen s ez által oroszlanrésze van abban, hogy a liberalizmus tőle telhetőleg rálépett a jog, törvény és igazság becsülésének útjára.

Ennek következménye, hogy Szalavszky ur távozik Trencsénmegye főispáni székből, hogy oda soha vissza ne térjen.

Ime, itt adjuk a felmentésére vonatkozó királyi kéziratot, melyet nem kommentálunk. *Szalavszky megy és ez elég.*

A belügyminiszterium vezetésével megbízott magyar miniszterelnököm előterjesztésére *Szalavszky* Gyula, Trencsén-vármegye főispánját ezen állásától, buzgó szolgálatának elismerése mellett, saját kérelmére felmentem és helyébe *Osztrólczy* Géza nagybirtokost Trencsén vármegye főispánjává kinevezem.

Kelt Ischlben, 1899. évi július hó 16-án.

FERENCZ JÓZSEF, s. k.

Szell Kálmán, s. k.

Vajjon visszagondol-e csendes magányában a vérlázító igazságtalanságokra, melyekre szerencsétlen politikája ragadta polgártársai ellen? Vajjon eszébe jut-e a szegény polgárok elkeseredett átka, mely rég megérdemelt nyugalomába kíséri? Ne kutassuk.

Bizzunk egy jobb jövőben, mely megtisztítja közéletünket az oda nem való elemektől, mely begyógyítja a sebeket és biztosítja minden becsületes törekvésnek az érvényesülést. Az elnyomott szó elhagyja hörtönét s nem azokra lesz süttve

a hazaárulás szégyenbélyege, akik jogaikat lelkiismeretük szava szerint, az isteni törvénynek megfelelően gyakorolják, hanem azoktól fordul el a keresztény nemzet lelke, a kik a polgárok jogait nem becsülték, nem védelmezték, hanem lábbal tiporták.

A nemzeti lélek még mindig elég éber, elég tiszta és elég keresztény ahhoz, hogy a Szalavszky bukásában egy tisztább, igazabb jövőnek megnyilatkozását lássa, mely elégtételt ad a megsértett jogrendnek.

A távozó Szalavszkyval mint magánemberrel nem foglalkozunk. Magán élete bármily tiszta, bármily tiszteletre méltó lehet. De a keresztény politika főelve, hogy a közéletnek, a politikai működésnek terén nem szabad más elveket követnünk, mint a politikában. Szalavszky pedig a politika terén az erőszak uralmát hirdette a jog felett. Egy tisztább, igazabb rendszerrel nem fér meg az, hogy magánéletünk helyes elveivel ellenkező elveket szolgáljunk a politikában. Szalavszky vétett, nagyot vétett a keresztény Magyarország ellen. Bűnhődik most és e bűnhődés láttára nemcsak Trencsén vármegye, de a keresztény haza is szabadabban lélegzik fel — Nyitráért, Stomfáért, Érsekújvárért és Várnaért meg van az elégtétele.

Gedeon.

A bolygó vojvoda.

A Milán ellen elkövetett merénylet egyik áldozata Petrovics Blazso vojvoda is, akit szintén kiutasítottak Belgrádból. A vojvoda ez idő szerint Zimonyban van s mint idegen földre

A „TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

A bűnhődés.

Dramai költemény 1 felvonásban.

Irta: **Kiss Rezső.**

Személyek:

Ágodi Elek ev. ref. lelkész.

Éva leánya.

Marázy Andor földesur.

ELSŐ JELENET.

(Ágodi és Éva.)

Ágodi:

Megmásíthatlan óhajom, mint mondám!

Éva:

Atyám irgalmas légy, ne kényszeríts rá Boldogtalanná tenni önmagam!
Te mint az Isten fölkezt szent szolgálója
Tudod s ékes szavakkal hirdeted
Mindannyiszor, mikor csak két szerelmes
Elédbe járul, hogy az Úr nevében
Áld meg szerelmük s őket eggyé tedd:
Ha szívetek szeretet fűzi össze,
Lelketek hogyha egybe forra már
Házasságtokban földi édent letek,

Amit nem adhat gazdagság, dicsőség,
De megteremt a tiszta szerelem!

Ágodi:

Abrándozó vagy!

Éva:

Hallgass meg tovább!
Tanítád azt is, férfi és nő hogyha
Egymást nem értve, nem szeretve hön
Lesznek társakká, — a föld minden kincse
Övék legyen bár, boldog életük
Soh' sem lehet. Marázy Andort, mondám,
Én nem szeretem s nem fogom soha!

Ágodi:

Gyermek vagy még. Az élet nehéz terhét
Nem érezéd! Ez ment is tégedet.
Éretlen észszel azt hiszed hogy, ábránd
Világod mig csak élsz, fog tartani.
Szeretsz egy ifjút, amiként te mondod,
Én meg azt mondom: érdekel csupán,
Miként egy ék, egy szép csokor virág,
S tetszésedet amily hamar megnyerte,
Reá is unsz és eldobod hamar!
Szeszély az — mondom — amit mostan érzesz!

Éva:

Nem az!

Ágodi:

Es hogyha egybekelnél véle,
Mebánnád egykor, nem soká talán.

Béla szegény és ön magát sem képes
Úr módra tartani. Kettőn koldusok
Lennétek, — és ki él, az enni vágy!
Midőn a gond és más bajok felhője
Tornyosulna nap, mint nap reád,
Átkoznád akkor százszor azt a percet,
Midőn szeszélyed elvevé eszed . . .
Előbb elégedetlenség gyötörne,
Utóbb az döntne kárhozatba is! . . .

Éva:

Erős leszek, mint százados fa törzse,
Érette küzdeni édes lessz, ha kell!

Ágodi:

Marázy Andor derék, kedves férfi,
Előkelő úr — és gazdag nagyon.
Kastélya, földje, rétje, erdei
Egy kis királyság — s téged hön szeret!
Őt nem szeretni, föl nem fogható! (Erélyesen)
Eddig csak kértem, most parancsolok
S amit óhajtok, létesülni fog,
Karácsonyra az Andor nője lesz!

Éva:

Még egyet! Hogyha elszakítsz Belától
Véle ha éitem egygyé nem lehet,
Engedd tovább is, hogy leány maradjak
S panaszt ajkamról nem fogsz hallani!
Ézért esengek . . .

érkezett menekült, valósággal fürdik a népszere-ségben. A felesége is vele van, betegen fekszik, de hogy ő is érezze a rokonszenvet, amivel az urát fogadják a zimonyiak, naponkint friss virágot küldenek neki a hölgyek. Petrovics Blazso életében már nem ez az első kiutasítás. Csupa fura kis országokban lakott, hát nem is csoda, ha elérte a végzete annál is inkább, mert kemény legény, nyakas, erőszakos és szentül hiszi, hogy nagyobb ur, mint a mekkorának tartja a világ. Unokaöccse Nikitának s természetesen Ceitinjében lakott a kedves bácsijánál. A hadseregben szép rangot kapott. Lehetett legalább is hadnagy. Tudnillik egy zászlóalj az egész hadsereg s annak a generaliszimussza Daniló trónörökös, hát ha hadnagyságig vitte, már legalább is akkora sarzsija volt, mint náluok a vezérőrnagyoké. Csinos kis felesége is volt neki s a kis udvarban nagy urak voltak ők. Az asszonyka hiúságának nagyon hízelt az, hogy ő, mint a fejedelem öcsésének felesége rangban a követek feleségei előtt van. S itt esett meg aztán a baj. Egy fogadóestén (milyen lehet ez) Nikita előbb tün-tette ki magas megszólításával a követek feleségeit s csak azután ereszkedett le a hugocs-kájához. Az asszonyka erre kapta magát s férje karján otthagya az egész bált. Másnap pedig fölment az ura a konakba, csuful össze-vezett a nagybácsival s miután már nem győzte okokkal, előrántotta a revolvért. Még nagy baj származhatott volna ebből, de ideje-korán lefoglalták, kicsapták a hadseregből s ki-utasították az állam területéről. Akkor Bécsbe ment, aztán Zágrábba s végül Belgrádba. De amint látni méltóztatik, innen is mennie kellett.

A szerb miniszterelnök lemondása.

Ujvidéken át érkezik a következő hír Belgrádból: *Gyorgyevics* Vladán szerb miniszterelnök, a ki tudvalevőleg megrongált egészségének helyreállításáért hosszabb időn át Karlsbadban tartózkodott és csak tegnapelőtt Budapesten át utazott vissza Belgrádba, — lemondott állásáról. Ez a lemondás azonban nem tegnapi dátálódik. A szerbminiszterelnök már Karlsbadban mondott le állásáról és pedig az napon, a mikor Knezsevics György Milán király ellen elkövette a merényletet. Gyorgyevics azzal indokolta lemondását, hogy Szerbiának jelenlegi körülményei között neki valamint az egész kabinetnek távoznia kell. Sándor király azonban Gyorgyevics lemondását nem volt hajlandó elfogadni és utasította, hogy azonnal jöjjön vissza Belgrádba, amit azonban Gyorgyevics

— hivatkozva megrongált egészségére — nem volt hajlandó megtenni, csak most tudták meg, hogy Gyorgyevics miért mondott le állásáról. Gyorgyevics Vladán abból az egyszerű okból nem akart többé Szerbiának miniszterelnöke lenni, mert nem volt hajlandó a Milán király által a radikálisok ellen elkövetett embertelen bánásmódért a felelősséget elvállalni és pedig annyival kevésbbé, miért Milán mindig csak Gyorgyevics Vladán miniszterelnökre hivatkozott.

Belgrádban mindent elkövettek, hogy Gyorgyevics mennél hamarabb visszatérjen és hogy hirtelen visszatérése úgy tünjék fel, mintha Gyorgyevics miniszterelnök elvesztette volna Sándor király bizalmát, azonnal visszakerült volna térnie Szerbiába.

De alighogy Gyorgyevics hazautazott, ugyan az napon az a hír érkezik Belgrádból, hogy Ribárác Stoján, a szabadelvű kabinet volt belügyminisztere és aki az utóbbi időben a liberális párt vezetője volt, — audencián volt Sándor és Milán királynál. Ez audencia több mint egy óránál tovább tartott és belgrádi hírek szerint Szerbia mindkét királya jelenleg, egy liberális miniszterium létrehozásán fáradozik a mely miniszterium elnöke Ribárác Stoján lenne.

Igy szól a távirat. Az ujvidéki »Zasztava« legutóbbi számában már pozitív tény gyanánt van felemlítve a kormányválság, a mely lehet, hogy Szerbia sorsára és az ott uralkodó állapotokra döntő befolyást fog gyakorolni.

Ez a kormányválság ez egyszer nem azt jelenti, hogy a miniszterium bukott meg. Megbukott egy rendszer, a mely Európa közvéleménye előtt már régóta a legvisszataszítóbb színben tünik föl és a mely az erőszak oly nemét foglalja magában, a mihez hasonlót még olyan elvadult és zilált országban sem türnek el, mint Szerbiában.

Milán ellen merényletet követ egy esztelen ember. A merénylet után megindult a hajsza egy egész párt ellen oly mértékben és oly erőszakkal, a melyekhez hasonlókat sehol a világon, civilizált és civilizálatlan országokban sem lehet találni. Nem elégsznek meg a bűnös büntetésével, de fogdossák az embereket utcán, lakásokban, pártkörökben mindenütt és mindenfelé, a hol csak szereplő egyéneket vél-

nek találni, akár volt részök a merényletben, akár nem.

A legkisebb gyanúsítás, egy névtelen levél, vagy anonym följelentés elegendő arra, hogy embereket szabadságuktól megfosszanak. A hajsza már Oroszország és Ausztria-Magyarország kormányait arra bírta, hogy közbelépéssel fenyegetsenek. A terrorizmus oly nagy Szerbiában, hogy *Gruics* pétervári szerb követ nem mert Belgrádba visszautazni s csak akkor merete ezt tenni, mikor az orosz kormány biztosította, hogy ha Szerbiában letartóztatják, akkor erélyesen közbelép az ő érdekében.

Ily körülmények között természetes, hogy lelkiismeretes kormányelnök nem fog felelősséget vállalni olyan személyekért és eljárásokért, a melyek felháborítják őt magát is és a melyekben tulajdonképen semmi része. Nem fog segédkezni Milánnak abban, hogy saját kényelmének és népkizsákmányolási szisztémájának előmozdítására az erőszakosságot folytathassa. Milán nevéhez amugy is olyan emlékek fűződnek, a melyek Szerbia történetében vörös, vagy fekete foltok gyanánt fognak feltűnni.

Talán mementó lesz ez a kormánylemondás azoknak, a kik a hatalmat önző célokra használják és saját becsúgyukat s kényelmüket fölé helyezik a nép érdekeinek. Talán »Menetekel« lesz ez Milán előtt, a ki észreterve meggondolhatja, hogy a vesztes ott csak az Obrenovics dinasztia lehet s hogy az ilyen világraszóló botrányok a trón körül fölernek egy veszített háborúval.

Petőfi ünnepély Ugrán.

A magyar szabadságharcz végén a nagy költő a fővárosban időzött, mikor pedig a magyar kormány Pestről menekült, július 3-án ő is megindult családjával először *Mező-Berénybe* Orlayékhoz, majd pedig midőn az orosz hadsereg ide is közeledett, családjával Erdélybe ment Bem-hez.

Július 18-án indult Mező-Berényből és július 19-én virradóra már *Ugrán* volt s ott a református paplakban családjával megpihent.

Nagy-Bölöny József ugrai nagybirtokos, a minden szép és hazafias eszmékért lelkesülő

Ágodi:

... Ez botor beszéd!
Óreg vagyok . . . a mindenségnek Atyja
Talán már holnap számadásra hív,
S anint elhangzik a gyászdal felettem,
És rám borul az anya föld röge,
Arvább leszel a legárvább árvánál
Semmid sem lessz, csak tenger bánatod!

Éva

(Elkeseredve.)
Irtóztató! Mint hitvány bolti árut
Bocsátod testem, lelkem másnak át!

Ágodi:

Mi az?! fellázadsz, — és vádolni mersz!?

Éva:

Nem . . . nem, csak lelkem sajgva felzokog . . .
Szeretlek, perbe nem szállok veled!
(Leborul az asztalra és sir.)

Ágodi:

Csak sirj . . . Jobb így, mint hogyha késő sirnál,
Mikor majd bánat s gond gyötörne el,
Mert akkor tenger válnék könnyeiből
Miket hullatnál, — sirva sorsodon!

MÁSODIK JELENET.

(Egy évvel később. Marázy és neje Éva.)

Marázy:

(Izgottan jár-kél a szobában.)
Bensöm, mint Vulkán egyre háborog!
Komoly szavam van hozzád! Jól figyelj!

Éva:

Kezd el . . . haligatom, csupa fül vagyok.

Marázy:

A nőnek legszebb dúsze: a szemérem
És szendeség! Ez védi, mint paizs!
Erőssé léssen általa kísértés,
Csábítás ellen. Hős lesz általa!
De mit kerülöm!? Kimondom, mit érzek:
Ez erényekben részed nincs nekem.
Estélyeken, ha léha bókólóknak
Kaland hősöknek szavát hallgatod,
Az illendőség legvégső határán
Tul mégy — és arczod nem pirul belé!

Éva:

Ah, én!?

Marázy:

Igen te! És ez türehtetlen!
A gróf estélyén tegnap is — táncz közben
Mily olvadékonny és kaczer valál . . .
Ugy ég az arczom a szégyen pírjától
Még most is, hogyha csak rá gondolok . . .

A tánczosoknak sértő hizegését
Látszó örömmel hallgattad s szemed
Égett tüzeiben — csábos biztatón.
Ez sok! Tisztes nő így soh' sem teszen!

Éva:

Beszéded nem fáj. Nem! Csak sért csupán,
Igaztalan vagy és gyöngédtelen!
Nem léptem át határát az illemnek.
Vidámságot erőltetek magamra
Mások ha látnak, — hogy ne szánjanak.
És hogy mosolyg az arczom — bár a szívem
Tenger bánattal telve, — az igaz!
Való az is, hogy az ifjak beszédét,
Bobó tréfáit — öröm hallanom,
Óh mert boldog gyermekkorom emlékéért
Varázslom vissza olykor egy pár percze . . .
És ez csak nem bűn — azt hiszem talán!?

Marázy:

Ép az mi bánt, hogy másokkal vidám vagy,
Itthon pedig, mint árva, szomorú . . .
Az ifjak társasága felvidámit
S szavad közöttük egyre hallani,
Velem pedig szót is alig cserélsz! . . .
(Érzéssel.)
Mint sziklagát az árvíz erejének
Hogy ellent áll — te vélem úgy teszel,
Vulkánként égő szerelmes szívemnek
Nem hallgatod meg esdeklő szavát . . .
Szoborként néma és hideg vagy hozzám,
Az ifjak között meg vidáman csacsogsz! . . .

intendáns e nevezetes paplakot emléktáblával jelöli meg egy ünnepély keretében, mely f. hó 30-án fog végbe menni Ugra községben.

A szürke gránit táblán, mely *Weiszlovits Adolf és fia* kőfaragó műhelyében készült, ez az aranybetűs felirat áll:

E HELYEN
PIHENTE KI FÁRADALMAIT
A NEMZET NAGY LANTOSA
PETŐFI SÁNDOR
AZ 1849-İK ÉV JULIUS 18-ÁNAK ÉJJELÉN.

Lerombolhatja egykor majd e házat
A nyers erőszak, durva akarat,
De emléke, hogy egykor itt pihentél,
Szívünkbe vésvé mindig megmarad.

Bölyny József intendáns az ünnepélyre a következő meghívót bocsátotta ki:

Nagy-Bölyny József, a kolozsvári orsz. nemzeti színház intendánsa és ugrai nagybirtokos emléktáblával jelöli meg Ugra községnek református paplakát, a hol a nemzet nagy lantosa *Petőfi Sándor* Erdélyi vezető útjában, 1849 július 19-ére virradólag meghalt.

Az emléktáblát a költő halálának ötvenedik évfordulója alkalmára rendezendő ünnepségek keretében 1899. július 30-án leplezik le.

Műsor.

1. Délelőtt fél 10 órakor: Istentisztelet az ugrai ev. ref. templomban, nagytiszteletű *Nagy Imre* ur könyörgésével és ünnepi beszédével.
2. Délelőtt fél 11 órakor, az emléktábla előtt: »Himnus«. Éneklék a *kolozsvári Nemzeti Színház tagjai*.
3. »Az ugrai kicsi paplak«. Költemény, ez alkalomra írta *Nagy-Bölyny József*. Szavalja: *Tompa Kálmán*, a kolozsvári Nemzeti Színház tagja.
4. »Petőfi«. Népies ismertetés. Irta és előadja *Janovits Jenő*, a kolozsvári Nemzeti Színház tagja.
5. »Talpra magyar!« Szavalja *Bihari Ákos*, a kolozsvári Nemzeti Színház tagja.
6. »Alkalmi szónoklat«, tartja *Makay Sándor*, ugrai polgár.
7. »Kossuth-nóta«, éneklék a *kolozsvári Nemzeti Színház tagjai*.

UJDONSAGOK.

TAJÉKOZTATO.

Régészeti és történelmi muzeum. (Schlauch park) nyitva minden vásár- és ünnepnap d. e. 10 órától fél-6-ig és d. u. 3-5-ig 10 krért. Kedden és csütörtökön d. u. 3-5 óráig 20 krért. Más időben 50 kr.

Augusztus 15. Mulatság Nagyszalontán a gymnasium javára.

Augusztus 23. és 24. Kereskedelmi kamarák kongresszusa.

Augusztus 27. Csonkatorony felavatása Nagyszalontán Augusztus 29, 30, 31. Vendéglősök kongresszusa.

* **Nogáll püspök emléke.** Országszerte mily általános tiszteletnek örvendett nagynevű halottunk: dr. *Nogáll János* püspök, igazolja az általános részvét. A résztvevő sürgönyök még mindég tömegesen érkeznek a káptalanhoz. A tegnapi érkezett részvétlívratok közül közöljük a következőket: *Karlsbad*: Fogadja részvételemet *Nogáll püspök*, volt spiritualisom elhunyt felett. *Desseffy*, csanádi püspök. — *Vinkler József* püspökhöz ezímezve: *Csikszereda*: A váradai káptalan veszteségét, melyet az egész ország katolikusi fájlnak, mélyen átérzem. Segítsék az árvák és özvegyek imái szentéletű püspökünk lelkét Isten boldog látásához. Tolmácsolja Méltóságod igaz részvételemet. *Majláth*, erdélyi püspök. — *Fetser Antal* kanonokhoz érkezett: *Karlsbad*: Megilletődve vettem a hirt *Nogáll püspök* elhunytáról, sziveskedjél a főtisztelendő székes káptalan előtt tiszteletteljes részvételemet tolmácsolni. *Várady*, osztálytanácsos. — Részvétüket levélben fejezték ki: A helybeli *premontrei* gymnasium tanári kara, *Tóth István* szobrász Budapestről. — Boldog emlékü *Nogáll püspök*ben a karmelita rend is egyik nagy jóltevőjét veszítette el. Már gyermekkorában Győrött nagy befolyást gyakorolt reá a karmelita rend, mely ma is mintaképe az igazi askéta életnek. Sokszor ki is fejezte irántuk tiszteletét és szeretetét. Aranymiséjét Győrött az ő templomukban tartotta. Budapest legújabb munkásnegyedében, az Angyalföldön befejezéséhez közeledik a karmeliták temploma, melyre a megboldogult több ezer frtot adott s halála előtt egy hónappal a karmeliták budapesti rendházának küldötte el igen értékes nagy könyvtárát. A karmelitákat igen meghatotta bőkezű pártfogójuk halálának híre. A

budapesti rendház főnöke P. *Soós István* a gyászeset hírére Nagyváradra sietett s itt részt vett a tegnapi temetésen s tolmácsolta az egész rendnek őszinte mély részvétét.

* **Bulyovszky polgármester állapota.** Tegnap számunkban megírtuk azon sajnos balesetet, melyet dr. *Bulyovszky József* polgármester a fővárosból való hazautaztában Kisujszállás állomásán szenvedett. A polgármestert a kapott kulcsonttörés ágyba döntötte s ma láza s erős nyilallásai voltak a vállában. Az orvosok kiderítették, hogy a kapott törés nem kereszt, hanem haránt irányú, tehát könnyebben gyógyuló. A beteg polgármestert ma többen felkeresték lakásán s tudakozódtak egészségi állapota felől.

* **A színház építése.** A nagyváradai színház helyén levő épületek bontását nagy erővel folytatják. A *Tóth Ferencz* háznak már a falát szedik szét, s a belső épületek és a Safrád-ház majdnem a földig le vannak rombolva. Erdekés képet nyújt a pusztulás színhelye. Holnap hétfőn megkezdik a ház alapozásához szükséges ásásokat. *Busch Dávid* v. főmérnök tegnap állapította meg s jelölte ki a színház épület középvonalát, az u. n. »tengely«-t.

* **A színpadi baleset áldozatai.** A tegnapi színpadi tűz áldozatai *Fejérváry József* és leánya *Marcsa* nehéz égési sebekben fekszenek lakásukon s felgyógyulásuk alig remélhető egy hónapon belül. *Fejérváry József*nek a kezén szenvedett mély égési sebei igen veszedelmes természetűek és fölötté kinosak. *Fejérváry Marcsa*, ki önfeláldozásszerű viselkedésével borzasztó katasztrófától mentette meg a várost, szintén súlyos beteg s erős láza van. A két beteget a színház habitue-i közül a tegnapi nap folyamán többen meglátogatták s pénzbeli s más egyéb adományaikkal a költséges orvoskezelés költségeit kevesbitik. Mozgalom indult meg ezenkívül színpártoló körökben, hogy a szerencsétlenül járt család részére gyűjtést indítsanak. Az adományokat a helybeli lapok szerkesztősegei készséggel közvetítik.

* **Petőfi-ünnepély Mező-Berényben.** Békésvármegye közmívelődési Egyesülete *Petőfi Sándor* hősi halálának félszázados évfordulója alkalmával a halhatatlan költő emléke iránti kegyeletből Mező-Berényben 1899. évi július hó 30-án, vasárnap délelőtt 11 órakor

Éva:

Taníts ki kérlek akkor mit tegyek,
Ha így sem jó és úgy is gáncsod ér!

Marázy:

(Lágyan, átöleli nejét.)
Mit, óh mit tégy, még kérded? Hisz tudod!
A gerle mit tesz, hogyha párja hozzá
Félszékbe este megpihenni tér!? . . .
Ujjong látásán s édes remegéssel
Csókolja — s hozzá vidáman csacsog . . .
Szeress! Óh nyisd meg szívedet szívemnek!
Hallasd kacajától zengő szózatod
Előttem is — és mosolygó arczoddal
Reám mosolyogj, — száműzd el bánatom
S száműzd el ajkadról a némaságot,
Mint zord telet az édes, szép tavasz! . . .
Értsd meg, viszonzózd az én nagy szerelmem,
Melynél nagyobb még szívben nem vala! . . .
Csókolj meg Éva! Óh egy csókokodért
Szomjúzik szívem oltathatatlannul . . .
Szeress! könyörgöm . . . kérlek . . .! Óh szeress! . . .

Éva:

(Odébb húzódik.)
Mivel nem bírnok, azt nem adhatunk . . .
Szerelmem néked soha sem hazudtam,
Sőt megmondám, hogy szívem nem szabad . . .
Hagyd hát e tárgyat . . . Kinos az nekünk! . . .!

Marázy:

Igaz . . . tudtam, hogy mást választott szíved,
Azért szerelmem nőttön nőtt tovább,

Miként a szélről felvert óceán . . .
És jobban égett bennem az a szent láng,
Amely eléget. Hittem, hogy szíved
A házias élet nyugodt, szent éjében
Felém fordul — és majd boldog leszek,
Miként azt éjjel, nappal álmodám!
Elérhetetlen ábránd . . . most tudom már!
Mert minthogyha csak ellenségem volnál,
Oly kiméletlen visszautasítsz! . . .
Óh bár csak olyan tudna lenni szívem,
Tiéd amilyen, dermesztő, hideg,
Óh bár ne volna arezodnak varázsa
Hatással néma, áldóm a végzetet . . .
De így . . . óh így . . . rettentően szenvedek! . . .
Gyehenna kinja ég bensőm mélyében,
A vágytól égek — látni mosolyod . . .
S hiába! Részem benne nincs soha . . .
Boldogtalanná lett az éltém sorsa! . . .

Éva:

Hát én nekem tán boldogság az élet!?
S te tetted olyanná, amilyen most az! . . .

Marázy:

Én . . . én . . . és te! Az Isten tudja ki . . .
(Eltávozik a másik szobába)

Éva egyedül.

Éva:

(Levelet vesz elő ruhájából) és (olvassa hangosan)
»Lelkem bálvány, édes szép szerelmem

Megérkezém, hogy lássalak megint.
Talán utolszor. Este a színházban
Várlak. Jöjj el: kér hű szerelmesed! (Szünet)
Itt van közelben, ebben a városban,
Szívemből még is tenger messzire!
(Csókolja a levelet)
Édes levélke . . . Drága szép szerelmem
Szívem királya! Béla irt tele! . . .
El . . . elmegyek hisz boldoggá teszen bár
Rövidke perczre halljam is szavát.
Megyek . . . röpködök villám szárnyakon
Csak meg ne ölj te ujjongó öröm! . . .
(Gondolkodás után)
Gyötrő, irtóztató kin! Nem megyek!
Asszony vagyok . . . esküm már máshoz köt le.
Az eskü szent! Az Isten megveri
A hamis esküvőt. Hiába minden,
Szívem szerelme, vágyam tengere! . . .
Rabbá lettem, mint elfogott madárka,
Tűröm hát sorsom. Óka én vagyok!
Inkább érjen a pokol minden kinja,
Mintsem gyalázat érje homlokom! . . .
Még egyszer hogyha oldalánál lennék
S érezném édes, hő lehelletét
A lárhozatba esném — jól tudom! . . .
S én beestelenne nem leszek soha! . . .
(Tollat, papírt vesz elő és ír.)
Ha vége is közöttük már mindennek,
Néhány rövid sort írhatok neki.
(Ir. Azután a levelet az asztalon hagyja a Béla
levelet pedig csókolja.)

a mező-berényi ágost. evang. egyház Széchenyi-téri templomában *diszülést* tart, a következő tárgysorozattal: Elnöki megnyitó beszéd, tarja Lukács György, Petőfi Sándor Mező-Berényben, előadja ifj. Jeszenszky Károly. Elnöki zárszó. Közgyűlés után felvonulás a piactéri Berényi (volt Petrics) féle házhoz, hol Petőfi Sándor háromszor és utoljára halála előtt két héttel (1849-ik évi július 5-étől 13-ikáig) lakott. A közművelődési egyesület kegyelete jeléül ezen házat Petőfi Sándort Bronz Reliefben ábrázoló emléktáblával jelöli meg a következő ünnepséggel: »Himnusz-énekli az iparos ifjuság dalköre. »Óda« irta és szavalja Szabolcska Mihály. »Apotheosis« Petőfi Sándor halálának félszázados évfordulójára. Irtá Jókai Mór, szavalja Tanayné Halmy Margit urnó. »Szózat« énekli az iparos ifjuság dalköre. Délután 2 órakor közebed a Magyar Királyi szálloda dísztermében. Ezen hazafias, kegyeletes ünnepélyre, melyen a »Petőfi társaság« is küldöttségileg képviselteti magát, a nagy közönséget meghívja. Gyulán, 1899 évi július hó 22-én. Békésvármegye közművelődési egyesülete; Kóhn Dávid, titkár, Lukács György, elnök.

* **Honvéd-hadapródok kirándulása.** A nagyváradi m. kir. honvéd-hadapród iskola növendékei, *Mayor* Miklós őrnagy iskolaparancsnok és a tanári kar vezetése alatt július 24-én hétfőn a *Féltő-füredőben* rándulnak ki, hol az egész napot vigóságban fogják tölteni. Ez alkalommal a 37-ik ezred zenekara is velök fog menni s változatos műsorral fogja mulattatni a kirándulókat. A növendékek szülőit és hozzátartozóit is szívesen látják a mulatságon. A második kirándulás szerdán, július 26-án lesz, a midőn reggel 6 órakor különvonaton Élesdre rándulnak, honnét kocsikon Fekete-erdőre mennek, a hol megszemlélik az üveg hutát és gyárat. Ugyanaznap a rendes esti vonattal visszatérnek Nagyváradra a kis katonák.

* **Félnék a szent névtől.** A napokban említettük, hogy az új járvány-kórházat a közegészségügyi bizottság, valószínűleg holmi »magasabb (?) szempontok és elvek befolyása« alapján egyszerűen »László kórház«-nak nevezte el, holott ha Nagyvárad város dicső emlékü alapítójának a nevére akarták elnevezni — s csak ennek van értelme — mindenesetre a »Szent László« nevet kellett volna felvenni. Ezen észrevételünk a közegészségügyi szakbizottság későbbi ülésén is szóba került, s a jelen voltak tulnyomó többsége helyeselte is,

hogy »Szent László-kórház« legyen az elnevezése, azonban akadt olyan tag, aki azoknak a »magasabb elveknek« az alapján úgy fél még a »Szent« elnevezéstől is, mint az ördög a szentelt víztől s hajlandó volt vitatkozni. A bizottság azonban ezen magán beszélgetésre semmi határozatot nem hozott, hanem a bizottság valamelyik tagja majd a szabályrendelet tárgyalásánál a közgyűlésben fogja indítványozni a »Szent László« elnevezést.

* **Tanító-választás.** A közeli *Uj-Palota* községben még az elmúlt évben megüresedett a r. kath. kántor-tanító állás s eddig helyettes volt alkalmazva a templomi és iskolai teendők ellátására. A végleges betöltés iránt már megtették a lépéseket. A kántor-tanító választás július hó 27-én lesz. Pályázó van elég. Mint halljuk, legtöbb kilátása van a megválasztásra *Csipkés Gyula* kántor-tanítónak, *Csipkés honvéd százados* szép tehetségű fiának, akiben jó tanerőt és szorgalmas embert nyerne a község.

* **A Körözs megfertőzése.** A mező-telegdi Bihar-Szilágyi olajgyár által a Körözsbe eresztett vitriol-salak és szennyvíz tudvalevőleg megfertőzteti a Körözs vizét s veszélyezteti Nagyvárad város vizművét. A megfertőztetés megakadályozására indított eljárás nagyon lassan halad s addig a gyár salakja folytonosan ömlik a Körözsbe. Azt akarják kimódolni, hogy megfelelő szűrő készülék alkalmazása mellett megadassék a gyárnak a salak és szennyvíz kibocsátására a végleges engedély. Biharmegye alispáni hivatalának felszólítására az olajgyár részvénytársaság a napokban benyújtotta a kiépíteni szándékolt szűrőkészülékek és tisztítók terveit és leírását. Végre-valahára csak talán meg lesz már az elsőfoku határozat ebben a rég húzódo ügyben.

* **Agyonsújtotta a villám.** Az idei nyáron az egész Biharmegyében dúlt viharok sok áldozatot követeltek; a villám már eddig hat embert ölt meg a megyében. A napokban ismét egy szegény asszonyt sujtott agyon a villám. Lehecsény községben *Duma Szánda*, férjezett *Oancse Iliené* kint dolgozott a község határában a mezőn, mikor kitört a vihar. Egy félóra múlva a falubeli emberek találták meg holttestét. A vizsgálat folyamán konstatálták, hogy villámesapás áldozata.

* **A borhamisítók sorsa.** Csak most látni a következtetését annak az erélyes mozgalomnak, amelyet a kormány indított meg a borhamisítók ellen. Ezen a héten már a harmadik eset,

hogy vagyonos hirben álló bornagykereskedők, akik azonban az árucikkeik hamisítása révén összeütközésbe jöttek a jogrenddel, a szökésben keresnek menekvést. Sopronból írják, hogy nagy feltűnést kelt ott *Lipschitz Simon* németkereszturi bornagykereskedő váratlan eltűnése. A könyvek áttekintéséből kiderült, hogy Lipschitz 120,000 forint adósságot hagyott hátra. Rokonai megfogják kísérteni, hogy a hitelezőkkel, akik közt több előkelő trieszti, fiumei és soproni czég van, kiegyezzenek. — *Pozsonyból* írják, hogy *Weisz Edének*, a mult héten megszökött borkereskedőnek passívái 160,000 forintot tesznek ki, ezzel szemben 60,000 frt aktiva áll. *Weiszot* a pinceében talált *óriási mennyiségű hamisbor* elkobzása tette tönkre.

* **A 48-as honvédek gyűlése.** A nagyváradi és biharmegyei 48—49-es honvéd-egylet ma, vasárnap délelőtt fél 11 órakor választmányi ülést tart a város háza kistermében. Az ülést azért hívta össze az elnökség, hogy megbeszéljék, miként vehetne részt a honvéd-egylet a segesvári csata 50-ik évfordulója alkalmából rendezendő nagyszabású Petőfi-ünnepen. Az egylet vagyoniilag nem valami nagyszerűen áll s így legfeljebb koszorúról gondoskodna, de a küldöttek költségeit alig fedezheti. Volna azonban egy olyan megoldási mód, amely lehetővé tenné a kérdés helyesebb megoldását. Nagyvárad városa ugyanis küld képviselőt az ünnepélyre. Legcélszerűbb volna, ha a törvényhatóság *Szűts István* főlevéltárost és *Serényi Gusztáv* ny. főkapitányt küldené ki. Ezek képviselnék a várost és a honvédegyletet, mint a törvényhatóságnak és a honvédegyletnek tagjai és a mi még a legfőbb: mindkét férfiú résztvett a segesvári szerencsétlen kimenetelű csatában.

* **Panasz a vámbházak miatt.** Panaszos levelet kaptunk, a melyben az iránt szólalnak fel, hogy a külső vámbházak nagyon el vannak hagyva. A jegyváltó hely piszkos, mint maga az egész épület; s esőben a közönség nyaka közé csorog a víz. Felhívjuk e panaszra a gazdasági tanácsos figyelmét.

* **Drágább lesz a cukor.** A gazdasszonyokra augusztus 1-jével kellemetlen meglepetés vár. Ekkor lép ugyanis életbe az új cukorfogyasztási törvény, a mely szerint a cukoradó 13 krról 19 krra emelkedik s így a cukor kilója 6—8 krral drágább lesz. Az adót a finánczok fogják kezelni. Még az sem használ, hogy előre nagyobb mennyiséget vásároljanak be az elegendő aprópénzzel rendelkező gazdaszönyok, mivel a törvény utólagos megadóztat-

HARMADIK JELENET.

(Éva. Marázy.)

Marázy:

(Hirtelen belép) Mi az, mit csókolasz?

Éva:

Semmi . . . egy papír!

Marázy:

Látom, kitől jön, avagy hova megy?

Éva:

Nem érdekel . . . ne kívánd hát megtudni . . .

Marázy:

Mutasd azonnal!

Éva:

Nem . . . ne bánts!

Marázy:

. . . Te álnok!

Angyal szép arcod rut s átánt fed el,
Igaz tehát, mit eddig csak úgy sejték
Titkon a bűnből élsz . . . s bujálkodol! . . .
Mutasd az irást, hadd tudjam meg egyszer
Ki az, akivel megcsalsz engemet!

Éva:

(Feláll s a Béla levelét kezében tartva szalad az ablak felé.)

Ez irást látni nem fogod soha!

Marázy:

Erővel is a birtokomba' lessz az . . .
(Megragadja nejét s vele dulakodik, de az kiklik kezei közül, az ablakhoz fut s a levelet összetépvé kidobja az utra)

Titkod van hát, mit féltve rejtegetsz,
Tudtam, hogy újabb szeretőt kerítél!
Azért vagy hozzám mindjobban fanyar . . .
Megcsalsz hát addig, míg nekem nincs részem
Csak egy szép szódba' mosolyodba' se!

Éva:

Ártatlan vagyok, mint az égi angyal!

Marázy:

És titkolódzol mégis, mint gonosz!
És én egy ilyen semmi nő szerelmét
Esdem, könyörgöm évek óta már!

Éva:

Ne rágalmaz, az Isten megver érte . . .
Nyomorultabbá tettél a koldusnál,
Ki sánta, árva és hajléktalan . . .
Temetve van már éltem boldogsága,
Te vetted azt el és most hirnevem,
Jó hirnevemet készülsz megrabolni . . .
Utállak most már . . . eddig szántalak!

Marázy:

(Az asztalon maradt levelet felveszi s félhangosan olvassa.)

»Édes Bélám, feledhetlen szerelmem!
Szeretlek most is s foglak mig szívem

Csak egyet ver, de téged látni többé
S veled beszélni nem fogok soha! . . .
Másé vagyok . . . Az ég áldjon meg téged,
Tartsd meg emlékem . . . Az Isten veled!

Éva:

Ez óra volt utolsó, mit itt tölték,
Tovább lakodban lenni — nem fogok!

Marázy:

(A levelet nézve.)
Az égi angyaloknak egyik társa
Vagy Éva — és én féktelen dühömben
Mily vak valék és durva . . . Oh szegény

Éva:

(Indul kifelé.)

Marázy:

(Átöleli.)
Várj még egy szóra, Éva édesem!

Éva:

Mi az? Közöttünk nincs beszéd tovább!

Marázy:

Ne menj el tőlem! Esdve kérlek! Oh ne!
Irtóztatón bánt, hogy hogy tevék
Véled az imént. Elhagyott eszem,
Nyugalom, féltés vett rajtam erőt,
S az adta számba durva szitkaim
(Előveszi a levelet.)
E kis levélke, a mit ott feledtél
Az asztalon . . .

tásról is szól. Augusztus 1-én a háztartásban legfeljebb 10 kiló, az üzletekben legfeljebb 20 kiló cukor lehet. Ebben a cukor mennyiségbe azt a cukrot is beszámítják, mely a befőtőkben és likőrökben rejlik és éppen most van a befőtési szezon. A petroleum egy hónappal később, szeptember 1-én lesz drágább.

* **Koszoru-megváltás.** Id. *Rimanóczy* Kálmán építész, a ki a Szent Vince intézet épületeit emelte, dr. *Nogáll* János püspök elhunyt alkalmából koszoru megváltás czimén a Szent Vince intézetnek 100 forintot adományozott.

* **A csendőrség köréből.** A helybeli csendőrség körében nagyobb változások történtek, amennyiben az itteni szárnyparancsnokot *Nagy Gábor* századost a VI. csendőrkörületbe *Székesfejérvárra* helyezték át, hol másod osztályú törzstiszt teendővel bízták meg. Helyét ideiglenesen *Kiss László* főhadnagy tölti be, kinek a helyére *Záray Ödön* főhadnagyot nevezték ki Belényesről. *Nagy Gábor* százados távozását mindenütt általánosan sajnálják, amennyiben a csendőrség kiváló főnökét tisztelte a kiváló képzettségű férfiában, akinek itt léte alatt a kerületben mindég a legnagyobb rend volt.

* **A selyembeváltás vége.** A nagyvárad selyemgubó beváltó állomás a mai napon megszűnik. Harmincz napon át 99 tétel szám alatt 8290 kiló I. osztályú; 73650 kiló II. osztályú; 5480 kiló hasznavehetetlen gubó lett beváltva 601 forint 20 krajczár értékben. 1898-ban 603 kiló 15 deka 419 forint 58 krajczár értékben. Emelkedés tehát 271 kiló és 5 deka. Pénz emelkedés 181 forint 62 krajczár. A sok eső, egy a minőség, mint a mennyiségre károsan hatott. Egy pár régi termelő mutat fel grammonként 1 és fél kiló, s csupán egy termelő 2 és fél kiló gubót. Az eddigi évekkal együtt Biharmegye lakói 8292 forint 87 krajczárt kerestek a selyemtenyésztés által, mely összeget még növelni fogja a postán és vasuton Szegzárdra küldött gubó. Mező-Telegd termeléséből 10 kilót kemenczébe tett a termelő. Ez összeg beváltatlanul küldetett fel felülbírálásra. Most az eperfa tenyésztés munkája fog következni. Községi előjárók útján a csemetéket a mai naptól kezdve kérhetik, kik ültetni akarnak.

* **Vasuti küldemények megdézsmálása.** A kereskedői és iparos körök már régóta panaszkodnak arról, hogy a vasuti küldemények a szállítás alkalmával kisebb-nagyobb mértékben megdézsmáltatnak, kivált pedig a bort és szeszt tartalmazó hordók megfuratnak és sokszor nem csekély hiánnyal érkeznek rendeltetési helyükre. E panasz tárgyában a kereskedelemügyi miniszter hivatali előde már egy ízben intézkedett leiratával, melyben a küldemények,

főképp a hordók tartalmának a megdézsmáltástól való megóvására a Franciaországban használatban levő csomagolási módot ajánlja a kereskedelmi körök figyelmébe, mely csomagolási mód abban áll, hogy kivált drágább borok és finomabb szeszes italok kettős hordókban vagy mézgával bevont, vagy pedig zsákba burkolt hordókban szállíttatnak. Az említett leirat figyelmeztette az érdekelt köröket arra is, hogy a hordók megfurasága és egyéb küldemények megdézsmálása sok évi tapasztalat szerint többnyire már a földadás előtt vagy a rendeltetési helyre való megérkezés után történik, úgy hogy a szállítás tartama alatt történnék vélt súly- és tartalomvesztés igen sok esetben nem esik a vasut kezelőközegeinek rovására. — Miután f. évben több kereskedelmi és iparkamara, többek között a *nagyvárad* kamara is, ismételt szóra hozta a vasuti küldemények megdézsmáltatása által elkövetett visszaéléseket, — a kereskedelemügyi miniszter f. évi június hó 8-án kelt leiratában közölte az összes kereskedelmi és iparkamarákkal, hogy a szóban forgó bajokra valamennyi önálló igazgatással bíró hazai gőzmozdonyu vasut igazgatóságának figyelmét újból felhívta és egyuttal utasította az igazgatóságokat; szorítsák az állomásfőnököket személyes felelősség terhe alatt arra, hogy a raktári kezelés éber figyelemmel tartása által a küldemények megdézsmáltatásának elejét vegyék. — Abból, hogy a már eddig is foganatosított szigorú intézkedések által a küldemények megcsonkítása még mindig gyakran fordul elő, a miniszter azt követelteti, hogy a baj teljes megszűnésére alig van kilátás. Hogy azonban az említett visszaélések lehetőleg csökkentsenek, a miniszter leiratában annak az óhajnak ad kifejezést, hogy az általánosságban előadott panaszok helyett konkrét esetek hozassanak a vasuti igazgatóságok tudomására, a kellő adatok közlése mellett, hogy az igazgatóságoknak a vizsgálat megindítása lehelővé tétessék.

* **Halálozás.** *Propper* István, *Propper* N. János volt nagyvárad keresk. akad. igazgató és a Keleti Utazási Vállalat tulajdonosának fia e hó 20-án hosszú szenvedés után elhunyt. A nagytermetű s világlátott fiatal ember, ki két évvel ezelőtt végezte a helybeli keresk. akadémiát, s azóta mint beltág működött édes atyja utazási vállalatánál s a hírlapirodalom terén. Teme-tése 21-én ment végbe.

* **Ellopott rendőr.** A maga nemében párját ritkító lopás történt a múlt éjjel Szabadkán. Eddig ismeretlen tettesek ellopták *Tóth* István rendőrszemet állomáshelyéről, ki az utcasarkon teljesítette szolgálatát. A tolvajok hátulról orozva támadták meg s anélkül, hogy

egy hangot ejthetett volna, az egyik szeméit kötözte be, a másik szájába kendőt tömött, a harmadik pedig kezét-lábát kötözte össze s így tehetetlen állapotában kocsira tették s a város határában levő bajai szőlőkbe vitték s ott egy fa alá helyezték s ott hagyták. A tettesek megszöktek s a rendőr semminemű felvilágosítást adni kilitűkről nem tud, mert sem nem látott, sem nem hallott. A szerencsétlen corpus delectit egy munkás ember találta meg hajnalban s megszabadította kinos helyzetéből. A tetteseket erélyesen nyomozzák.

* **Bicikli-adó Kolozsváron.** Kolozsvárt a vasparipákra szomorú napok következtek. Be kell őket jelenteni, mint ló avatáskor a paripákat. Sokan e miatt nagyon elvannak keseredve s az adót igazságtalanságnak tartják. Néhányan már agyon is verték vasparipájukat. Ezernél jóval több Kolozsvárt a kerékpárosok száma, idáig azonban csak 400-at jelentettek még be. Az eddigi kerékpárosok nagy része gyalogos lett, a biciklit a padlásra helyezte, várva egy jobb kort, a melyben a kerékpár-adó megszűnik.

* **Pisztolypárbaj a Városligetben.** Tegnap a délutáni órákban az a hír terjedt el a városban, hogy a Városligetben szerencsétlen kimenetelű pisztolypárbaj volt. Beszélték, hogy két joghallgató verekedett meg a ligetben s hogy az egyik olyan súlyos sebet kapott, hogy életéhez nincs remény, sőt beszélték azt is, hogy az egyik már meg is halt. A véres eset hírére az esteli órákban sokan ki is mentek a ligetbe, ahol azután megtudták, hogy a rémes hír nem igaz. A véres párbaj híre onnan keletkezett, hogy br. *Chappon* Samu vívómester a jövő hó elején megjelenő könyvében egy pisztolypárbajt akar bemutatni s egy ilyen felvételt készített tegnap a ligetben. A ligetben levők közül valaki meglátta a pisztolyokat s a fölállást s kigondolta a szerencsétlenséget. Így keletkezett a pletyka.

* **Nappal az erdőn.** A tavaszon kellemetlen kalandban volt része *Dósa* Ferencz iparossegédnek. Sétával töltötte a délutánt, a mikor az üllői-uton megismerkedett *Surányi* Marival; egy csinos leánnyal. A fiatalok hamarosan összebarátkoztak s *Dósa* persze nem ellenkezett, mikor a leány azt indítványozta, hogy sétáljanak ki a Szent-István-kórház mögött levő kis erdőbe. Utközben betértek néhány vendéglőbe, a mi után vígan töltötték pár órát, az erdő felé vették útjukat. A hogy kiértek, lehevterek a zöld pázsitra s a leány örömet nyelgett a legénynyel, aki utóbb fáradtan és az italtól mámoros állapotban is, — elaludt. Röviddel ezután *Dósa* Ferencz arra ébredt, hogy *Mariskáján* kívül még három markos legény van körötte. Kettőn ütötték-verték, a harmadik

Eva:

Azt én irtam — s titok
Rád nézve, add hát vissza azt nekem!

Marázy:

E kis levélke adta vissza nyugtom
Most már előttem szent vagy, mint az égi
Angyal karoknak — első angyala!
Bocsáss meg Éva!

Eva:

Jól van hát legyen . . .
Én megbocsátok, engedj mennem el!

Marázy:

(Átöleli Évát)
Ne félj, nem esdem többé már szerelmed,
Pedig imádlak forrón, végtelen!
Bántásod nem lesz többé percze sem . . .
Az ég s az Isten minden szentjei
Tanúim rá, hogy amit eddig vétek
Te ellened — mind jóvá téve leszsz . . .
Maradj, könyörgöm! Még boldog leszel!

Eva:

(El a másik szobába)

Marázy:

(Leül az asztalhoz)
Fejem úgy kábul . . . lázban ég agyam,
Tovább nem bírom hordni bűneim
Súlyát. Én bűnös és hitvány vagyok!
E földi angyalt mástól elraboltam,

Rabbá tevém — és élve eltemettem . . .
Ez bűn . . . nagy bűn! És fájdalom, csak későn,
Most ébredék fel. Eddig álmodám
Hogy gyöngédséggel, vagy ha kell erélylyel
Megszerezem szíve hő, viszont szerelmét! . . .
Hiába minden! Engem nem szeret . . .
És ez nem bűn, nem! Ez természetes!
Önkéntelen lobban fel a szív lángja.
Számító ész, nyugodt körültekintés
Belátja mindezt, érzi tudja is.
Ertem én is, de nem bírom kiállni,
Hogy lássam, tudjam most szeretni őt!
Átok lett rajtam az a nagy, mély érzés
Mely gátat tör, mely nőitől nő tovább,
A mely nem számít: a nagy szerelem . . .
Ugy fáj a lelkem, hogy bánatba látom
Évát — s vidámmá tenni nem tudom!
De mit tégyek? Örök, hatalmas Isten
Segíts meg! Óvj meg! Óh megőrülök . . .
Eszem azt mondja, hogy tegyem szabaddá,
Hogy adjam vissza annak, kit szeret,
Szívem meg fél, remeg attól a percztől
Midőn lakomból végkép elmegyen . . .
Sem így . . . sem úgy! És még is tenni kell! . . .
Elváltak tőle . . . úgy, úgy azt teszem,
Törvényesen felbontjuk házasságunk,
Mint annyi más-s a múlt feledve lesz! . . .
(Gondolkozik)
De nem! Szerelmem szivemből kitépni
Sarczát feledni nem tudnám soha . . .
A vágy epesztne — s elvenné eszem! . . .
Minden, mi rendben ezredeksz során át

Híven követte a természet rendjét,
A nap felkelte — s csillagok járása
Lehet hogy egy nap más rendet követ
A télre nyár, tavaszra tél jöhet,
Változhat minden, csak az én szerelmem
Örök. Az meg nem változik soh'sem.
(Ir egy néhány perczig.)
Készen vagyok mostan már tőle válni,
Elrendeztem, mi rendezendő volt . . .
Végrendelkeztem és ha majd halálom
Elérkezik, ő szabad lesz megint!
(Az asztalból revolvért vesz elő.)
Ég, föld és tenger nagy Megalkotója
Hozzád megyek — számolni bűnömért!
(Főbe lövi magát.)

NEG YEDIK JELENET.

(Marázy és Éva.)

Eva:

(Gyorsan belép s megrendül.)
Nagy ég! Mit tettél?!

Marázy:

(Hörögve.)

Bűnömet megbántam . . .
Bocsáss meg Éva! Rab nem vagy tovább! . . .

(Függöny le.)

és a leány zsebeit üritgették ki. A csábitó szíren és czimborái elszedték a legény 16 frtnyi pénzét, meg ékszerait, aztán őt magát véresre verve, tovább állottak. A gaz rablók közül a rendőrség Surányi Mari és az egyik czinkostársát, Szalkay Ferencz többször büntett csavargót még az nap elfogta. Másik két társukat elárulni nem akarták s ezek kiléte máig sem tudódott ki. A törvényszék így csak az egyik rablót és a leányt vonhatván felelősségre, Szalkai Ferencz három évi fegyházzal, Surányi Marit másfél évi börtönnel sújtotta. Ma hirdette ki előttük Lenk Gyula királyi táblai bíró a másodbírói ítéletét. A királyi tábla annak idején három évre elítélte. Szalkai büntetését öt évi fegyházra emelte fel, míg a leány másfél évi börtön büntetését helybenhagyta. A két jómadár felebbezett a kuriához.

* **Szétugraszott asszony-parlament.** Ausztriában most kivált a háziasszonyok között óriási felháborodást kelt a czukoradó aránytalanul nagy emelése. Grácban tegnap több ezer asszony foglalkozott az új czukoradóval. Resel képviselő volt az előadó s hevesen megtámadta a kormányt. Javaslatot terjesztett a lázas indulatban égő asszony-parlament elé, mely szerint a gyűlés kijelenti, hogy a czukoradó életbeléptetése ellen teljes erejéből küzdeni fog. A rendőrség képviselője erre felosztatta a gyűlést. Irtózatos lármá tört ki a szavaira. A harszó kedvre gyúlt asszonyok nekítámadtak a rendőröknek, az Annenstrasseban felállított kordont áttörték, a hidnál pedig egyenesen a folyóba akarták a rendőröket dobni. Mire Resel képviselőnek valahogy sikerült rendet csinálni, tömérdek asszonyi konty s rendőrgyenyruhadarab hevert az utcák közepén.

* **Elveszett.** Tegnap délután a posta épületben elveszett egy ezüst dohány-tárca. A becsületes megtalálót kéri a káros, hogy adja át a postán megtudható czímen, hol jutalomban részesül.

Vészfék.

Van-e kerület, mely be veszi Vészt? Mert ha egy kerület sem veszi be Vészt, úgy mindent veszít Vészi.

Mindent! Hisz tudjuk, hogy nem a lapjából él Vészi, hanem a reményből kosztol ő is, lapja is. Hogy ha még a reménye is csak egy muló álom, nem lesz nagy férfi ő sem itt, sem a másvilágon. Hátszeg megürült!

A világsajtó elő mutatja Vészt. Kiad többet érte?

Senki?

Az sem baj. Akkor inkább rá is fizet önmagára Vészi, hisz ő dicséri legjobban önbecsét. Nos kell-e így?

Nem.

Megvetlek Hátszeg. S a Vész elvonul.

Megürül Szász-Sebes.

Vészi nem szász, de sebes és ott terem a színhelyen.

A világsajtó több mint bizonyosnak jelzi megválasztását. A kerület azonban azt mondja, hogy ő sem alább való Hátszegnél, ha az be nem vette, ő sem kap rajta, s Vészi ismét ki maradt — több, mint bizonyos.

Sajátságos. A Vészi lapját milliók olvassák, a Vészi nevére tanítják az anyák síró magzataikat s egy kerület sem akarja rábizni képét, hogy viselje.

Nyájas olvasóim, kiknek arcza elborul e rim szellemességek olvasásánál, ne küldjenek ezért hidegviz kurára.

Ez a cikk a vészfék.

Ha elolvassa Vészi, elmegy a kedve attól, hogy itt is szerencsét próbáljon, hol megválasztása szintén több volna, mint bizonyos s így e cikk a vészfék, mely megmenti legalább az öreg Tiszát nekünk, ha már a Rózsabokrot, mely tanuja volt a lemondás dalainak, úgy is el fujta az új aera.

Noth Bremzele.

EGYESÜLETEK.

Gyorsíró-gyűlés. A nagyváradai gyorsíró egyesület f. évi július hó 22. napján (vasárnap) délután 2 órakor a Pável-utcai polgári leányiskolában levő rendes helyiségében képző-gyűlést tart, melyre az egyesület tagjait ezennel meghívjuk. Dr. *Adorján* Emil, elnök, *Tóth* Ferencz, főjegyző.

Igazságszolgáltatás.

Hatvanhatezer hatszáz hatvanhat évi börtön. Közel másfél évtizede, hogy Magyar Mihály valami gyárat alapított a Rákos vizén levő Ördög-malomban. A gyárosnak sok baja támadt birtokos-szomszédjával, Tarnai (Kohn) Lipót budapesti nagykereskedővel. A jó szomszédok pörbe szálltak s már tizenegy esztendeje keserítik egymást. Büntető bíróságnál, az előjáróság előtt, a tanácsnál s a belügyminiszteriumban is pörösködtek, de mindenütt Magyar lett a vesztes. A végkép elkeseredett ember most röpirattal folytatja a harcát s dongja ellenfelét, azt állítván, hogy Tarnai 5100.000 frttal, a fővárost pedig 32.000 frttal csalta meg. Megvádolja ezenkívül a Terézváros régi előjáróját, jegyzőjét és különösen dr. *Misner* Ignác ügyvédet, a ki ellenfelének perbeli képviselője volt. A legkisebb dolog a mivel előáll az, hogy Tarnai hamis esküket tett, a fiskális meg sorra fabrikálta ellene a hamis okiratokat. Mikor mindezt elszírta Magyar Mihály, kérde, hogy ugyan mi büntetés várhat most megrottóira? És igen szellemesen egy, a napi bünkrónikából vett példával felel az önmaga által feltett kérdésre. Azt mondja, hogy ép a napokban egy szegény asszonyt, aki két kacsát lopott, nyolcz havi börtönre ítélték. Ha az egy forint értékű kacsákért ennyi volt a büntetés, — ott a mathemathika, megmondja ez, hogy mire kell elítélni dr. *Misner* és Tarnait, akik 5100.000 frttal károsították meg. Hát száz-ezerszer nyolcz hónapra! Vagyis kerek numerussal: 66.666 évi börtönre! Ha a pöreiben tán nem sok lenne is az igazság, annyi bizonyos, hogy Magyar Mihály nagyon nagy — humorista.

TANUGY.

Zárvizsga a bábaképzőben. A helybeli bábaképzőben folyó hó 22-én tartották meg a nyári vizsgát. Mint vizsgáló biztosok, a m. kir. közoktatásügyi miniszter részéről Dr. *Reismann* Adolf, a szombathelyi áll. bábaképző igazgató tanára és Dr. *Berkovits* Miklós vettek részt. A vizsgát Dr. *Konrád* Márk, kir. tan. igazgató tanár vezette, a jegyzőkönyvet Dr. *Nemes* Aron tanársegéd.

A 32 tanítvány kiváló eredményt tanúsítottak, feleleteik világosak és értelmesek voltak s tájékozottságuk úgy az elméleti, mint gyakorlati téren arról győzte meg a vizsgáló biztosokat, hogy mindannyi helyt fog állani fontos hivatásuk terén. Tizenketten jeles, 18-an jó és ketten elégséges eredménnyel tették le a képesítő vizsgát. Dr. *Berkovits* Miklós elismerő és buzdító zárbeszéde után letették a hivatalos esküt, mire egyik növendék társai nevében hálás köszönetet mondott Dr. *Konrád* Márk igazgatónak és dr. *Nemes* Aron tanársegédnek fáradságuk, oktatásuk és jóságukért. E vizsga sikere is tehát méltán sorakozik azon széles körben elismert eredményekhez, melyeket a nagyváradai bábaképző 27 év alatt kivívott. S ez legszebb jutalma dr. *Konrád* Márk igazgató tanárnak.

IPARÜGY.

Előjárósági ülés. Az ipartestületnek július hó 20-án tartott rendes havi ülésében Bertsey György elnöklete alatt jelen voltak: *Andriksa* Károly alelnök, *Bilogh* Mihály, *Bogdán* József, *Czigelt* József, *Czeplédi* Jeremiás,

Dévald Mihály, ifj. *Cser* János, *Mokri* János, *Milibák* József, *Ováry* Lajos, *Rozslay* Géza, *Voszka* Ferencz, *Weisz* Károly, *Széles* Lajos, *Hegedüs* József, *Tarsoly* Ferencz, *Gyöngyössi* Gyula, *Mészáros* József előjárók és *Jankovich* János főjegyző.

A június havi megvizsgált pénztári számadások szerint a bevétel 663 frt 03 kr., kiadás, 580 frt 39 kr., a pénztárban maradt július hóra 82 frt 64 kr.

A sertésvásártérnek a jelenlegi állatvásártér mellé leendő elhelyezése tárgyában június hó 28-án tartott rendkívüli előjárósági ülés jegyzőkönyve felolvasatott, némi félreértések kiegyenlítése után jóváhagyatott, a hozott határozat értelmében a sertésvásártérnek az állatvásártér melletti Körözs folyó bal partjára leendő állandó elhelyezése iránt Nagyvárad város törvényhatósági bizottságához indokolt kérvény beadása mondatott ki.

A nagyipiaczi vásári áru sátor helyek végleges rendezése és megállapítása tárgyában az érdekelt iparosok által július hó 15-én tartott értekezletben létrejött megállapodások némi módosítással elfogadtatott, az abban kifejtett közös kívánalmak elfogadás és jóváhagyás végett a vásártérnek rendezése céljából a rendőrkapitányi hivatal mint illetékes hatósághoz áttétetni és sürgős elintézése kérelmezni határozatott.

A m. kir. honvédség részére 1900-ik évben szállítandó 10,000 pár bakkanec szállításra vonatkozó pályázati felhívás és szerződési feltételek a szakiparosok elnöksége útján értesítettek.

A helybeli kereskedelmi és iparkamarának, — a magyar tudományos akadémia megbízásából szerkesztett »Mesterségek szótára« című műből a felszabaduláshoz közel álló tanoncok között kiosztás végett küldött 350 füzetért köszönet szavaztatott, a művek kiosztásával az elnökség bízott meg.

Nagyságos Bölönyi József, mint a Kolozsvári Nemzeti Színház intendánsa, ez idényben úgy mint a multban, az ipartestület menedékházának javára egy bérlétszünetben tartandó színelőadás bevételét kegyeskedett felajánlani, azt az előjáróság hálás köszönettel fogadta, ugyszintén *Steiner* Benjamin által hason czélra küldött 5 frt adományt.

A nagyváradai »Pinczér-egylet« zászló avatási ünnepélyéről szóló meghívást az előjáróság mint megtiszteltetést köszönettel fogadta, a küldött zászlószegért 10 frtot utalványozott ki, a további teendőkkkel az elnökséget biztalmeg.

Bán Kálmán kérelmét fiának a tanideje eltelte előtt leendő felszabadítás iránt teljesíthetőnek nem találta.

A tanonczmunka kiállítás kielégítő eredményéről szóló jelentés tudomásul vétetett.

Az aradi ipartestület átirata, mely mellett az iparos tanoncz iskolák eddigi szervezetéből kifolyólag az iparosokra hárított felelősség és méltatlan megbüntetésük jövőben leendő megszüntetése végett részben, részben pedig azért, mert a jelenbeni rendszer inkább a mulasztott órák apadását, mint a tanonczoknak a tanulásban való előhaladását követeli. Megfelelő fegyelmi szabály alkotása és a tanrendszer megváltoztatása végett a kereskedelem- és közoktatásügyi-miniszteriumokhoz benyújtott kérvényeiket pártolás végett megküldik. Az előjáróság az ügyet magáévá téve szintén kérvénnyel fog járulni az illetékes kormány hatóságok elé.

Négyrendű kisebb számlára 24 frt 19 kr. kiutaltatott.

SZÍNHÁZ.

Heti műsor.

d. u: *Jani és Juczi*.
 Vasárnap este: *Utazás egy apa körül*.
 Hétfő: *Durand és Durand*. Szathmáry Árpád I. vf.
 Kedd: *Aszalai uram leányai*. Szathmáry Árpád II. vf.
 Szerda: *Utazás egy apa körül*.
 Csütörtök: *Sabbinók elrablása*. Szathmáry Árpád III. vf.

Péntek: *Párisi rongyszedő*. Szathmáry Árpád IV. vf.
Szombat: *Utazás egy apa körül*.
d. u: *Goldstein Számi*.
Vasárnap: *Peste: 1848.*

Szathmáry Árpád — a budapesti Vígyszínház tagja és a nagyváradi közönségnek régi kedvence — hétfőtől kezdve négy estén lép föl — szerda kivételével — egymás után a következő művekben: „*Durand és Durand*”; „*Aszalai uram leányai*”; „*Sabinnók elrablása*” és „*Párisi rongyszedő*”, mely darabokban a művész legkitűnőbb szerepeit játssza.

Kardos Andor, a budapesti Magyar Színház fiatal tagja hétfőn lép föl *Durand Albert* fűszeres szerepében, hogy képességeit, illetve haladását bemutassa szülővárosának.

Utazás egy apa körül — gyalog.

A mai előadás gyalog ment egész fél 11-ig, tehát jóval gyorsabban mint tegnap — lóval. A közönség pedig fölötte meg volt elégedve azzal a korrektúrával, hogy a lovas jelenetnél Vank István így kiált föl: — Ime itt jön a kisasszony, most szállott le a lóról!

És erre belép Székely Irén talpig szokó dresszben. A közönség viharosan tapsolt, ami csak azt bizonyítja, hogy nem kíván veszélyes produkciókat a színpadon.

A szereplők különben nagyrészt egy-egy lórugás következményeit viselik, pl. K. Árpási Kata alig bírja titkolni játszasközben a lábán kapott sérülést.

REGÉNY-CSARNOK.

NEM HIÁBA.

Írta: Neidegg, fordította: Szirtes.

60

Mialatt a leány beszélt Ganermannnak, mindenféle gondolatai támadtak. Igen választékosak voltak kifejezései s egész viselkedése finom műveltség jellegét viselte magán. Nem válnék-e be vajjon társalgónőnek Heisterberg grófné számára? A társalgónők sorsa nem irigylendő, sőt rendszerint igen keserű szokott lenni. A jelen esetben azonban ettől nem kell tartani. A grófné szellemes és kedves volt és oly tapintatos, hogy mások gyöngeségeit mindig kimélte, még alattvalóiban is és mindig felszínre tudta hozni legjelesebb tulajdonaikat. Azon ritka emberek közé tartozott, a kiknek jelenlétében mindeki jól érzi magát. A kisasszony számára ily állás igen kívánatos volna, mert sokkal jobban biztosítható megélhetését, mint a rajztanítás. Hirneve nem volt szegénynek, tehát attól függött sorsa, hogy egyik vagy másik tanítványa, mikor megy férjhez, s kibírja-e egészsége a sok járást-kelést. A tanácsosné gyakrabban meglátogatta volt a leányt, senki sem adhatott, inkább felvilágosítást műveltsége fokáról és talán az őrnagy multjáról is tudhatott valamit. Ganermannnál mindjárt kész volt a határozat, elindult tehát azonnal Röslernéhez.

A tanácsosné otthon volt és mosolyogva köszönté őt és tréfásan megfenyegette őt újjával. Igen őszinte, természetes asszony volt és meg nem állhatta, hogy ki ne mondja, a mi szívében fektet.

— Doktor úr, doktor úr, mit művel? — kiáltott feléje. — Hallom, azon az uton van, hogy államveszélyes személyiséggé fejlődjék.

Az ember sohasem érzékenyebb, mint mikor nincs teljes igaza.

— Nagyságos asszonyom, — viszonzá Ganermann kissé mereven, — a világ tulságosan megtisztel, midőn csekélyiséggemmel foglalkozik.

Röslerné sokkal őszintébb volt, hogysen az őszinte szót rossz néven vette volna.

— Ah, — szólt nevetve, — ez átírása az ősi szabálynak: az asszonyt hallgasson a gyülekezetben? . . . jó, . . . beszéljünk másról . . . talán védcenzúról.

— Épen miatta jöttem.
— Tehát nem a végett, hogy az én kedves társaságomat élvezze? Dr. Ganermann, ha nem volna házasság és nem szeretné annyira feleségét, megtiltanám a látogatásokat Rodenau kisasszonynál. Igen megnyerő modora van . . . azt nem is említem, hogy csinos.

— Csinos? Én nem mondhatnám?

— Igen, mert el van kényeztetve nejének ritka szépsége által és elég joggal, azt tartja földolognak az asszonyban. De hadd halljam tulajdonképpen mi a kívánsága?

Ganermann előadta tervét az idős hölgynek, ki okos szürke szeméit reá függesztve figyelmesen hallgatta őt.

— Gondolata igen jó, — jegyzé meg, midőn Ganermann végzett. — Ha a grófné igazán olyan, a minőknek jellemzi, kívánatosnak tartanám Mari kisasszony számára, hogy hozzá kerüljön, bármily kevésre becsülöm is az efféle állásokat. Leányra nézve mindig kellemetlen, ha teljesen magára van hagyatva, különösen, ha, mint Rodenau kisasszony, csinos, — bár kegyed ezt nem akarja megengedni. Legkevésbé sem kétekedem, hogy tökéletesen megfelelné a feladatnak, melyet doktor úr reá bízta.

— Nincs hát neki senkije ezen a világon? Nem méltóztatott semmit megtudni az ő családi körülményeiről?

— Megpróbáltam, ámde nő. Midőn megértettem vele, hogy szeretnék valamit az ő multjáról is tudni, azt felelte, hogy az embernek saját élete mindig annyira összefűződik mások életével, hogy saját multját nem jellemezheti anélkül, hogy másokét ne érintse. Apja ura, a mint a takarítóasszony szavából kivettem, igen könnyelmű pertéka lehetett és leánya nem akarja őt vádolni. Nevelőnőnek képezték ki, annyit megtudtam tőle, miután azonban letette a vizsgákat, belátta, hogy első kötelessége apját el nem hagyni. Sejttem, hogy a nemes apját örizni kellett és a teljes elzüléstől megóvni.
(Folyt köv.)

NYIL/TTER.

Mint hogy a tavasz előrehaladásával csecsemőt, gyermeket és felnőttet egyaránt fenyeget a járványok veszélye, ismét csak a minden alkalommal hálásan fogadott

MOHAI

ÁGNES-forrásunk

vízének használatát ajánljuk. Egyrészt mert olcsó, igen kellemes és tiszta ivóvíz lévén, a tavaszi és nyári évszakokban kedvelt élevezetzként szerepel, másrészt, mert dús szénásványtartalmánál fogva, specificus óvószer is a tífus, cholera és a gyermekek tífoid-szerű tavaszi-nyári hasmenése ellen. Ehhez járul még, hogy a csecsemőt is megvédi az ilyenkor nagyon veszélyes hurutos bélbántalmak ellen, míg szoptatója e víz használata folytán nagyon kedvező összetételű és bőséges tejet nyer. A már meglévő gyomor- és bélhurutot gyermekeknél és felnőtteknél gyógyítja. Kellemesen hatván be szénásványát fogva a gyomor és bél idegeire; a gyermekek lázas megbetegedéseinek pedig nélkülözhetetlen, hűtő húgyhajtó és a szomjat csillapító hatásánál fogva.

— Kedvelt borvíz. —

A mohai Ágnes-forrás
kezelősége.

Főraktár:

Édeskuty L.

cs. és kir. udvari szállító

BUDAPEST, V., Erzsébet-tér 8.

Kapható minden gyógytárban,
fűszerkereskedésben és vendéglőben.

TAVIRATOK.

A király állapota.

Bécs, július 22. (Saj. tud. táv.) A király, kit ischli tartózkodása alatt néha rheomatikus fájdalom kínzott, teljesen egészséges s kijelentette, hogy részt vesz a vadászaton.

Személyi hir.

Bécs, jul. 22. (Saját tud. táv.) Lukács magyar pénzügyminiszter tegnap este ideérkezett.

A király vendégei.

Bécs, július 22. (Saj. tud. táv.) *Mária Theresia* és *Margit* württembergi hercegnők, továbbá *Albrecht Róbert* és *Ulrich* württembergi hercegek ma Ischlbe érkeztek. O Felsége fogadta őket és meghívta családi ebédre. A király vendégei délután visszatértek Alt-Münsterbe.

A segesvári Petőfi-ünnepély.

Budapest, július 22. (Saját tud. táv.) *Bartók Lajos*, a Petőfi-társaság alelnöke felkérte *Ugron Gábort*, hogy a segesvári ünnepélyen beszédet mondjon. Ugron Gábor e felkérésre táviratban így válaszolt:

— Nem beszélek, népemre vigyázok. Ünneplő nép maradok.

Budapest, július 22. (Saját tud. táv.)

A budapesti Nemzeti Casinó értesítette a a Petőfi-társaság elnökségét, hogy a segesvári ünnepen képviseltni fogja magát s koszorút visz.

A szegedi kiállítás.

Szeged, jul. 22. (Saját tud. táv.) A szegedi országos mezőgazdasági kiállítás megnyitására jelen lesz a kiállítás fővédnöke *József főherceg* is. A főherceg szept. 2-án érkezik Szegedre és szept. 4-én távozik. Fogadására nagy előkészületeket tesznek.

A német császárné állapota.

Berchtesgaden, július 22. A német császárné egészségéről a következőket hozzák nyilvánosságra: A helyi zavarok felette kedvező csökkenése Augusztia Viktória császárnénál lehetővé tette ma állandó kötés feltételét a megsérült alsólábszárakra. A kötés teljesen elhárítja a még fennforgó szubjektív nehézségeket. (Magyar Távirati Iroda.)

Megőrült hadtestparancsnok.

Budapest, jul. 22. Prágából távirják, hogy *Grüne* grófnak, a megőrült prágai hadtestparancsnoknak állapota nem javult s véglegesen nyugalmazták.

A német kikötő vendége.

Hamburg, július 22. Az »Ybisz« francia hadihajó legközelebb Kiel német kikötőbe megy s hosszú idő óta ez az első eset, hogy a francia hadihajó német kikötőbe megy.

A belgrádi merénylet.

Belgrád, július 22. Hivatalos jelentések szerint azoknak a száma, a kiket

a Milán király elleni merénylet ügyében vádolnak, összesen 26. A rögtönítélő bíróság július 25-én kezdi meg tárgyalását. (Magyar Távirati Iroda.)

Zimony, július 22. A vizsgálatot befejezték, melynek alapján *Pasics* és *Tansanovics* volt miniszterek, *Gyurics* főpap, *Loities* és *Prota* az Odjek szerkesztője ellen, mint a merénylet vezetője ellen indították meg az eljárást, a többi elfogottakat csak azzal vádolják, hogy tudtak a merénylet készítéséről, de azt nem jelentették föl.

Nápoly, július 22. Az olasz belgrádi követsége útján figyelmeztette a szerb kormányt, hogy a radikálisok ellen indított hajszában mérsékelje magát.

A Dreyfus ügy.

Páris, július 22. *Quesnay de Beau-repaire* titkárával Rennesbe érkezett. Nem tudják, hogy a kormánybiztos meghívására utazott-e ide.

Egy francia hajó ünneplése.

Barcelona, július 22. A Tivoliban lévő francia hajóraj tiszteletére rendezett előadás alatt a Franciaország által való annexió híveinek egy csoportja megkísérelte a rendet megzavarni. A rendőrség azonban helyreállította a nyugalmat. (Magy. Távirati Iroda.)

A nép ítélete.

Neu-York, július 22. Talluláhból jelentik: Hodges nevű ismert orvos összeveszett egy olasz emberrel, a ki Hodgesre vadászfegyverből rálőtt és az orvost halálosan megsebesítette. Csakhamar nagy néptömeg özönlött a tett színhelyére. Az orosz és öt barátját megragadták és felakasztották a közeli fákra és testüket még azután is átiövöldözték golyókkal. A meggyilkolt olaszok neveit nem tudják. (Magy. Táv. Ir.)

Franciaországi események.

Páris, jul. 22. A köztársasági lapok csodálkozásuknak adnak kifejezést Miklós cárnak állítólag Bonaparte Lajos herceghez intézett üdvözlő távirata felett, a melyet több orosz lap közölt és kétségbevonják a távirat hitelességét. A bonapartista »Petit Caporal« nagy jelentőséget tulajdonít a táviratnak és azt mondja, hogy a francia-orosz viszony némiképen feszült.

Páris, jul. 22. A *Matin* azt írja, hogy Carriéres-nek, a rennesi haditörvényszék kormánybiztosának saját kérésére adták az instrukciókat. (Magy. Táv. Ir.)

Angol dolgok.

London, jul. 22. A *Times* jelenti Pekinből tegnapi kelettel, hogy ott orosz iskolát alapítottak, a mely kizárólag az orosz nyelv tanításával foglalkozik és azzal, hogy kínaiakból olyan vasuti alkalmazottakat képezzen ki, a kik több nyelvet beszélnek. A tanítók oroszok. Az iskolát, a melyet tegnap nyitottak meg, a kínai kormány fogja fenntartani.

London, jul. 22. A felsőház második olvasásban elfogadta azt a billt, a melynek az a célja, hogy kisbérletnek le-

hetségessé tegye az általuk lakott ház megvásárlását.

London, jul. 22. A tengerészeti költségvetés tárgyalása alkalmával a hajóépítések tételénél Goschen az admirális első lordja azt válaszolta egy beszédre, a mely a vizesókazánnak a tengerészetnél való behozatalával foglalkozott, hogy ezt a kazánt Franciaország, Olaszország, Oroszország, Holland és Japán már behozták. Kell tehát, hogy nagyon nyomós okok szóljanak mellette. A vizesókazán stratégiai előnyei olyanok, hogy a kormány kénytelen behozatalát kívánni. Megjegyezte továbbá Goschen, hogy a költségvetés felállítása óta semmiféle változás nem állott be más országok hajóépítési programjában és különben sem történt semmi, a mi a kormányt arra bírhatná, hogy programját változtassa. Goschen azután összehasonlította a különböző országok programját és így folytatta: Oroszországnak vagy bármely más hatalomnak a programjában nem lát fenyegetést Angolország ellen és reméli, hogy azok sem látnak fenyegetést Angolország részéről. Ha ő összehasonlításokat tesz, nem akarja, hogy félreértsék. Angolországnak természetes kötelessége, hogy éppen olyan erős igyekezzék maradni, mint a többi hatalmak és éppen ezért nem indiszkréczió, hogyha ő más hatalmak fegyverkezéséről beszél. Angolország nem kíván versenyt kezdeni akármelyik más hatalommal is a tengeren való fenhatóságért.

A hajóépítési tételt azután megszüntették.

London, július 21. A hadügyi költségvetés tárgyalása alkalmával Wyndham parlamenti államtitkár arra a javaslatra vonatkozólag, hogy a gyarmatokon ujonczokat sorozzanak, megjegyezte, hogy Angolországra nézve fáradságos feladata volna, ha a gyarmatokhoz avval a kérdéssel fordulna, hogy erre nézve megállapodásra jussanak. Ha azonban egy gyarmat annak a kívánságának adna kifejezést, hogy a birodalom terheinek egy részét elvállalja, akkor megfelelő módon változtatnák a rendszabályokat, hogy a gyarmatok kívánságainak eleget tegyenek. A kormány ez idő szerint Kanadával tárgyal és néhány javaslatot formulázott, a melyekre nézve Kanada véleményét ki kell kérni. A javaslatok véleményéről nem nyilatkozhatik. (M. T. I.)

Török ügyek.

Konstantinápoly, jul. 22. A örmény patriarkátus ügyeinek szabályozásáról szóló iradé csak most jutott nyilvánosságra. Az iradé elrendeli a musli és armasai kolostorok hátralékos adóinak törlesztését, továbbá a sziszi katolikosz-kérdés szabályozását előzetes vizsgálat után és végül a börtönökre való felügyeletet, annak a megállapítása céljából, hogy ártatlan örményeket nem tartanak-e fogva. Az iradé tartalma örmény körökben nagy csalódást okozott; az a mozgalom, hogy a patriarkát lemondásra kényszerítsék, növekedőben van.

Konstantinápoly, jul. 22. A szultán tegnap a szelamlík után Constans francia nagykövetet kihallgatáson fogadta. (Magy. Táv. Ir.)

KÖZGAZDASÁG.

Kérelem a házigazdákhöz.

A mostani nagyobb arányú katonai beszállásolásoknál a szállás czédulákat kevés figyelemre szokták méltatni, bocásának meg a tisztelt házigazdákat, hogy azon kérelemmel fordulok hozzájuk, hogy a beszállásolt katonák után kapott szállási czédulákat már előbbi időkből ösmert jóakaratu szivességeknél fogva az ipartestület menházának alapjára ajándékozni és a

testületi ház irodájába elküldeni kegyeskedjenek! Tisztelettel maradtam az ipartestület jótékonyági bizottsága nevében

Bertsey György,
elnök.

Hítközségi takarékmagtárak. A m. belügyminisztérium a »Zemplén-bolyi róm. és gör. katolikus hítközség takarékmagtár«-nak az alapszabályait a bemutatási záradékkal el látta.

Az okszerű növénytermelés alapelvei. Mezőgazdasági üzletvitelünk alapját a növénytermelés képezvén, arra kell törekednünk, hogy ezen gazaasági ág szervezésénél a természeti-, mezőgazdasági- és közigazdasági viszonyok kellő méltatása mellett oly növények termelését karoljuk fel, mely a legállandóbb s legmagasabb jövedelmet biztosítja. E célunkat azonban csak akkor valósíthatjuk meg, ha a termelésnél a növények életműködésének megfelelően, az életfenntartó tényezők közreműködése elé háruló akadályok legyőzéséről gondoskodunk.

Mint ismeretes, a növény életének gyökere a földhöz van kötve, ebben fejleszti ki első létszervét: gyöngé csiráját s ebben terjeszti szét gyökereit, hogy azok segítségével tápanyagainak legnagyobb részét felvéve, testét felépítse. Első sorban is tehát arra kell törekednünk, hogy a növények életének e tárházát oly állapotba hozzuk, a melyben az életműködés zavartalanul folyhat. Iparkodni kell megfelelő művelések által a talaj fizikai trakturáját javítani, kémiai tulajdonságait kedvezőbbé tenni s növényi tápanyagok bekebelezése által termőképességét fenntartani és előmozdítani.

Hogy miben álljon a megfelelő művelés, az a növények sokfélesége szerint változó; általában azonban a következő szabályok lehetnek irányadók: ugy az őszi mint a tavaszi veteményeknél földolag a tarló korai feltörése, mert ha ezt elmulasztjuk az elővetemények letakarítása után jó állapothoz levő talaj összetömődik, megkeményedik, mely időjárás alkalmával kiszárad és a későbbi szántás rosszul és nehezen végezhető; de szükséges a tarló korai feltörése azért is, mert a gyomok irtásának ez a legalkalmasabb s czélszerűbb módja.

A tarlótörés után őszi veteményeknél a második mely vagy keverő szántás következik, melyet vetés előtt a közép mely vetőszántás követ.

Tavaszi veteményeknél pedig soha sem szabad elmulasztani az őszi szántást, akármily klimatikus és talajviszonyok között gazdálkodjunk; s a mennyire a talaj állapota engedi, a szántás lehetőleg mélyen történjék, mert az őszi nedvesség konzerválására nincs alkalmasabb eszközünk az őszi mély szántásnál s azonkívül ha korai tavaszi vetemény termelését czélozzuk, ennek korai elvetését csakis az őszzel megszántott talajban eszközölhetjük, mert ez esetben a tavaszi szántás felesleges lesz, amennyiben egy boronálás vagy egy extirpálás teljesen jó állapotba hozza talajunkat.

A földnek illetén megmunkálása még nem biztosíthatja azonban a növénytermelés sikerét. Egyedül a jó talajműveléssel még nem tettünk eleget a növények kívánalmainak. Szükséges, hogy tápanyagokról is gondoskodjunk, a melyet részint természetes, részint mesterséges trágyában adunk meg. A természetes trágya teljes visszapótlást nyújt, ellenben mesterséges csak egyoldalut. Nem következik azonban ebből az, hogy a mesterséges trágya a természetesnél jóval csekélyebb értékkel bírna; sőt ellenkezőleg, sok esetben helyesen és észszerűen csakis a mesterséges trágyákat alkalmazhatjuk, ha a talaj tápanyag egyensúlyát helyre akarjuk állítani. Ezen állítást mi sem igazolja jobban, mint az a körülmény, hogy a mesterséges trágyafélék elterjedése fokozatosan emelkedik, s hogy az azok használata iránti ellenszenv mindinkább szűkebb térre szorul.

A tápanyag visszapótlást — akárminő trágyáról is legyen szó — mindig úgy kell eszközölni, hogy talajunk állandóan jó erőben legyen, minden növény teljes mértékben megtalálja azt, a mit fejlődéséhez megkíván.

Ha ily módon a talajművelést és tápanyag visszafordítás helyesen oldottuk meg, mi sem áll utjában annak, hogy a növény életműködését zavartalanul folytathassa.

Ezek után még csak arról kell gondoskodni, hogy jó, kifogástalan, egészséges és tiszta vetőmagot használjunk fel; azokat a vetésforgóban megfelelően helyezzük el s azok ápolásáról, műveléséről kellően gondoskodjunk.

Reich Jenő és Társa

Tőzsde jelentése.

— A »Tiszántul« eredeti távirata. —

Értéktőzsde.

Budapest, július 22.

Az irányzat nyugodt.

Osztrák hitel	378.90
Magyar hitel	387.—
Allamvasut	346.25
Rimamurányi	301.50
Magyar jelzálog	244.75
Salgótarjáni	331.—
Wagon-kölcsön	623.—
Villamosvasut	225.—
Magyar leszámítoló	353.25
Iparbank	104.25
Budapest közuti	404.50
Kereskedelmi	101.50
Délivasut	65.08

Határidők.

Budapest, július 22.

Készáru buzában az irányzat lanyha volt 18,000, mm. forgalom mellett az árak változatlanul jegyeztettek.

Buza áprilisra	8.16
Buza októberre	4.67
Tengeri jul.	6.51
Rozs ősze	5.49
Zab ősze	4.70
Tengeri augusztusra	4.70

B u d a p e s t, július 22.

Az irányzat nyugodt.

Osztr. hitel	382.—
Magyar hitel	387.75
Allamvasut	344.40

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1899. július 22-én.

Magyar aranyjárdék 4%	119.—
Magyar koronajárdék	96.40
Magyar vasuti kölcsön aranyban 4 1/2%	120.—
Magyar vasuti kölcsön ezüstben 2 1/2%	101.—
Magyar keletvasuti államkötvény 1876-ból	120.25
Magyar földterhermentési kötvény 4%	94.75
Italmérsi jog megváltási kötvény	100.—
Horváth-szlavón földterhermentési kötvény	96.25
Magyar nyereséni-sorsjegy-kölcsön	161.—
Tiszaszabályozás és szegedi sorsjegyek kölcsön	138.50
Osztrák járadék papírban	100.40
Osztrák járadék ezüstben	100.20
Osztrák járadék aranyban	119.25
Osztrák korona járadék	100.50
Osztrák államsorsjegyek	139.—
Osztrák magyar bankrészevény	910.—
Magyar hitelbankrészevény	387.50
Osztrák hitelintézeti részevény	382.40
Párisi vista	344.—
20 frankos arany (Napoleon d'or)	9.55
Németbirodalmi márka	58.90
London vista	120.70
20 márkás arany	11.78

SZERKESZTOI POSTA.

B. K. Boldogemlékü *Nogáll* János fölszentelt püspököt *German* Károly »Kegyelet« keresz-tény temetkezési intézete rendezte nagy pontossággal.

NAGYVÁRADI SZINKÖR.

Ma vasárnap, 1899. július 23-án

a kolozsvári országos nemzeti színház személyzetével:

Délután 4 órakor. Fél helyárrakkal.

A kukta kisasszony.

Énekes bohózat 3 felvonásban. Irtá: Márkus J.

Evadbérllet 82. szám. Kisbérllet 82. szám.

Páros. Páros.

Este fél 8 órakor. Rendes helyárrakkal.

Itt harmadszor:

Utazás egy apa körül.

Operette 5 képbén. Irták: Cottens és Gavault. Forditot-ták Fái J. Béla és Makai Emil.

SZEMÉLYEK:

Burnette	Török Károly
Plumetné	K. Árpási
Francine, leánya	Székely Irén
Diána, énekesnő	Komlósi Emma
Gontran de Présalé	Bónis Lajos.
Adhemár	Kassai K.
Robert de Boifleuri vicomte bob	Nyárai Antal
Mongrapin	Vendrei F.

Troupardin, nyug. százados	Vágó Béla.
Czigneboeuf, gyógyszerész	Várad M.
Eulália, felesége	Váradiné
Gusztávné, volt rózsaleány	Holló Etel.
Községi bizalmi férfi	Fehér József.
Gólya	Leővey Leo.
Virág	Heltai N.
Csima	Iványi A.
K ajla	Szabó D.

Tánczosok, csolnakosok, csaposleányok, tűzoltók, nép.

Helyárrak: Alsó páholy 4 forint, felső páholy 3 forint. Támlásszék I—VIII. sorig 1 forint. IX—XI sorig 80 krajczár. Zártszék I., II. és III. sor 60 krajczár. Első emelet. I. sor 50krajczár, második sortól 40 krajczár földszinti állóhely 40 krajczár. és a g diákjeppfo atou Kay szinten 30 krajczár. Közép karzat 30 krajczár. Oldal karzat 20 krajczár.

Egy szinlap ára a pénztárnál 10 krajczár.

Kezdeté fél 8, vége 10 óra után.

Holnap, hétfőn, 1899. július hó 24-én.

Szathmáry Árpád első vendégfelleptével

Durand és Durand.

Bohózat 3 felvonásban. Irták: Ordonneaux és Valabreque. Fordította: Kürthy Emil.

Dr. VUCSKICS GYULA.

Uj festék gyári raktár!

GALLOVITS M.

N.-Várad, Nagyteleki u. 532 sz. saját ház

A SZOBAFESTŐHÖZ.

Ajánl száraz és olajba tört festékeket Carbolium ház-fedél és kerítés festésre zöld, vörös, barna és természetes, firnisz butor és kocsilackok.

BRONZOK, SZOBAFESTŐ ÉS MÁZOLÓ ECSETEK

és meszelők nagy raktára, különösen nagy raktár szoba-padló-lackokban, 5-féle színben, egy 1 kilós doboz ára 75 kr. Spiritusz szobapadló-lackok citromsárga, narancssárga és ockersárga színekben, a melyek befestés után 1 óra alatt tökéletesen megszáradnak 1 kiló üvegben 1 frt.

Denaturált szesz kapható legolcsóbb árban.

Árjegyzek kívánatra ingyen!

Figyelmeztetés! Az üzlet nem a Szent László piac-téren hanem Nagy Teleky-utca

532. sz. a. van, a Biharmegyei Kereskedelmi Banktól a második ház.

167 18-50

Legolcsóbb bevásárlás!

Nagyvárad Kereskedelmi Csarnok.

A Nagyvárad Felső Kereskedelmi Iskola,

melynek végbizonyítványa egyévi önkéntes katonai szolgálatra jogosít és melynek eddig végzett tanulói legelsőrendű kereskedő, gyári, bankári és pénzügyi cégek-nél, posta-távírdai, vasuti és egyéb közhivatalokban nyertek alkalmazást, 1899. szeptember hó 1-én 12-ik évfolyamát nyitja meg.

Az intézetet a múlt iskolai évben 121 tanuló látogatta, köztük 45 vidéki, kiknek jó családnál való elhelyezése ügyében az iskolaigazgató készséggel jár a szülők kezére.

Minden iránt tájékoztató évi jelentés levelező lapon tet kérésre azonnal megküldetik.

Nagyvárad, 1899. július hó.

Dr. Hoványi Géza

iskolabizottsági elnök.

(204.) 1-5

Hirdetmény.

A nagyváradai I. sz. püspökségi uradalom tulajdonát képező Hájó község határában fekvő Szt. László (Püspök) gyógyfürdőben uradalom magántulajdonosoknak

nyaralók, villák építhetésére helyet jelölt ki.

Értesítetnek mindazok, kik a Szt. László (Püspök) fürdőben villát építeni szándékoznak, hogy a hely és részletes feltételeket a *nagyváradai I. sz. püspökségi uradalom főtiszti hivatalánál* (Olaszi, fő-utca 18. sz.)

a hivatalos órák alatt bármikor megtekinthetik s további felvilágosítást szerezhetnek.

Nagyvárad, 1899 július 10.

(198.) 2-3.

Géczy Lajos,
urad. főtiszt.

Nagyvárad-Peczeszöllősi gőzsörgyár. (Pecze-Szöllős, Nagyvárad mellett.)

Van szerencsém a n. é. közönség szives tudomására hozni, hogy most már saját maláta gyárunkban gyártott malatából főzött kitünő mennyiségű és régen raktározott

—== Márcziusi és László söreinket ==—

hozzuk forgalomba.

Eme sörök különösen üdítő izük és tartósságuknál fogva a legnagyobb kelendőségnek örvendenek. Örömmel hozzuk továbbá a n. é. közönség tudomására, hogy vállalatunkat ujabban

— JÉGGYÁRRAL és HÜTŐKÉSZÜLÉKKEL —

láttuk el; midőn is bátrak vagyunk tisztelettel megjegyezni, hogy a mű-jég, mely már egészségi szempontból is előnyös, bármely célra felhasználható és különösen tartósságánál fogva előnyös.

Sör és jég megrendeléseket a gyári telepünkön P.-Szöllősön (Telephon 132 sz.) avagy városi irodánkban Nagyváradon (Telephon 62 sz.) kérünk.

Megrendeléseket Nagyváradon házhoz szállítva bérmentve eszközölünk.

(199.) 4-8.

Kiváló tisztelettel:

NAGYVÁRADI SZÖLLŐSI GŐZSÖRGYÁR.

Szegedi Mezőgazdasági Kiállítási Sorsjegyek.

Főnyeremény: 50,000 korona érték

és több, kisebb-nagyobb nyeremény,

összesen 1006 nyeremény 100,000 korona értékben.

Egy sorsjegy ára 20 krajczár.

Az összes nyereményeket kívánatra 20 % levonással azonnal készpénzben beváltja Budapesten: a „Hermes“ Magyar Általános Váltóüzlet Részvénytársaság, V., Dorottya-utca 8., vagy Szegeden: a Szegedi Kereskedelmi és Iparbank. Ezen pénzüzetek a nyerő kivánságára készek az 50.000 korona értékű főnyereményt

egy hasonértékű szegedi mintaszerűen berendezett tanyai gazdasággal is becserélni.

Huzás Szegeden, a kiállítás utolsó napján, 1899. szept. 10-én este 6 órakor.

Sorsjegyek kaphatók bank- és váltóüzletekben az összes dohánytőzsdékben s egyéb elárúsító helyeken

Viszontelárusítók forduljanak a kiállítást rendező

Gazdasági Egyesületek Országos Szövetségéhez,

Budapest, IX., Üllői-ut 25., Köztelek.

191 3-6